

Asia: VN/10633/2020

Digitaaliset keinot koronaviruskriisin jälkihoidossa -työryhmän väliraportti

Väliraportissa on kuvattu koronaviruskriisin aikaista digiloikkaa laajasti eri sektoreilla. Katsotteko, että sektorien kehitystyötä on kuvattu riittävällä tavalla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Tiiviissä raportissa ei ole mahdollisuutta käsitellä kaikkien toimialojen tilannetta syvällisesti. Eri toimialojen tilanteen kuvaaminen näyttää perustuvan osin saatavilla olleeseen informaatioon ja lähdeaineistoon, ei yhtenäiseen kysymyksen asetteluun. Esimerkiksi korkeakoulutuksen osalta ei ole analysoitu, mitä puutteita koronakevään aikana havaittiin.

Katsotteko, että toimet, joita väliraportissa esitetään, riittävässä määrin edistävät tavoitteita? Jos ette, miten toimenpiteitä tulisi täydentää?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Mitkä toimenpide-ehdotukset tulisi priorisoida? Millä perusteilla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Ajasta ja paikasta riippumattoman työelämän sekä hallinnon ja erilaisten palveluiden kuten koulutuksen ja terveydenhuollon vakiinnuttaminen välttämätöntä (ehdotukset 1-4, 12).

Pidämme erityisen tärkeänä korkeakoulutuksen digivision resursoimista.

TKI-toiminnan suuntaaminen tukemaan työelämän digimuutosta on kannatettavaa (13-15).

Mitä toimenpide-ehdotusten toteutuksessa tulee huomioida?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Toimenpide-ehdotusten toteutuksessa tulee huomioida uuden osaamisen tarve, jota aiheutuu uusien toimintatapojen omaksumisesta ja teknologioiden hyödyntämisestä sekä uudistuvista

säädöksistä. Uutta osaamista tarvitaan myös TKI-työhön tukemaan toimialojen ja organisaatioiden muuttumista.

Toimenpide-ehdotuksissa on viitattu jo käynnissä oleviin hankkeisiin, joiden osana toimenpiteitä voidaan edistää. Tunnistatteko muita hankkeita, joihin toimenpiteet tulisi kytkeä?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Keitä toimenpiteissä ja niiden toteutuksessa/mahdollisissa tulevissa hankkeissa tulisi olla mukana ja miten hankkeet tulisi resursoida? Olisitteko itse halukas osallistumaan toteutukseen?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Toimenpiteissä on oltava mukana kyseisten alojen toimijoita. Erityisesti pk-sektoriin TKI-toiminnan edistämisessä on hyödynnettävä ammattikorkeakouluja ja valmisteilla olevaa TKI-kumppanuusmallia.

Arene ry voi osallistua koulutusta koskevien hankkeiden toteutukseen, mikäli ammattikorkeakoulut pitävät sitä tarpeellisena.

Vapaamuotoinen lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Koronakevät on monella toimialalla korkeakoulutus mukaan lukien, osoittanut ajasta ja paikasta riippumattoman ja digitaalisiin työvälineisiin perustuvan toiminnan edut ja toimivuuden. Raportti antaa hyvän ja tiiviin kuvan yhteiskunnan digivalmiuksista ja keväällä 2020 tapahtuneesta kehityksestä.

Koko koulutuksen siirtyminen etäopetukseen on ollut vahva osoitus suomalaisen yhteiskunnan kyvykkyydestä. Koko koulutusta tarkasteltaessa on huomattava, että eri oppilaitostasojen ja koulutuksen järjestäjien valmiudet vaihtelevat.

Väliraportista tulee esille fragmentoitunut kuva työelämästä, hallinnosta ja koulutuksesta. Kaikkea ei voida tehdä etänä eikä digitaalisesti. Eroja on myös yritysten ja muiden organisaatioiden kyvykkyydessä. Esimerkiksi puolella kaupan alan yrityksistä ei ole digitaalisia kauppakanavia.

Samalla koronakevään kokemukset ovat nostaneet esiin kehittämistarpeita, joita liittyy mm. kansalaisten osallisuuteen. Työryhmä käsittelee näitä raportissaan, mutta koronakevään vaikutusten syvällisempi analysointi on vielä monin vaihein kesken.

Ammattikorkeakouluopiskelijoille kevään aikana tehdyt kyselyt osoittavat, että jopa puolet opiskelijoista koki jaksamisensa huonontuneen, motivaationsa laskeneen ja stressin lisääntyneen poikkeustilanteen aiheuttaman etäopiskelun myötä. Tämä osoittaa korkeakouluopetuksen digiloikassa on vielä tekemistä, jotta etäopetuksessa ja ohjauksessa voidaan paremmin huomioida opiskelijoiden erilaiset tarpeet.

Toinen esimerkki kehittämistarpeista on taitojen kehittämiseen sopivien virtuaalisten ympäristöjen puute. Korkeakoulukampusten sulkeutuminen tarkoitti, että laboratorioita ja simulaatiotiloja ei voitu käyttää taitojen oppimiseen. Käytännön asioiden opetusta ei voitu siirtää verkkoon eikä työpaikoille, koska koronan myötä heikentynyt työllisyys heikensi mahdollisuutta järjestää opintoihin kuuluvia harjoitteluja.

Kaikkien kansalaisten valmiudet eivät ole samalla tasolla, vaikka keskimäärin olemme hyvällä tasolla. Sosiaalisen median palveluiden päivittäinen käyttäminen ei vielä takaa, että henkilö selviäisi etäopiskelusta menestyksellisesti. Etäopetukseen osallistuminen edellyttää opiskelijoilta digitaalisten työvälineiden osaamisen lisäksi elämän hallintaa ja oppimisen perustaitoja. Valitettavasti kaikki nuoretkaan eivät nykyisin näitä saavuta varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen aikana.

Osaamisen ja koulutuksen rooli digitalisaatiossa on tunnistettava

Raportissa todetaan tietoturvaosaajien puute kyberturvallisuusalan kasvun hidasteena. Myös ohjelmistoalan osaajapula on julkisesti tiedossa. Osaamisen ja koulutuksen merkitys digitalisaation edistämässä on kuitenkin paljon laajempi kysymys. Tietohallinnon, -tekniikan ja -turvallisuuden asiantuntijoiden ja ammattilaisten kouluttaminen sen lisäksi digitalisaation osaamisvaatimukset läpäisevät kaikkien toimialojen työn ja kehittämisen.

Digitalisaatio muuttaa eri sektoreiden ansainta- ja toimintalogiikkaa, mikä vaatii nykyisestä poikkeavia taitoja ja tietoja. Tämä korostaa eri sektoreiden substanssien henkilöstön osaamistarpeita, jotta he voivat kehittää ja kehittää toimintaa. Avainasemassa tulee olemaan esimerkiksi pk-yritysten TKI-toiminnan tukeminen. Pidempiaikainen toimialojen ja organisaatioiden muutos ei tapahdu itsestään vaan se edellyttää johtamista.

Koulutuksessa digitalisaatio tukee yksilöllisesti ja alueellisesti tasavertaisia oppimisen mahdollisuuksia, mutta se sisältää samalla vaaran oppijoiden jakautumiseen voittajiin ja häviäjiin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä toimenpiteisiin ja henkilöstön osaamiseen, jotka tukevat heikommassa asemassa olevien pysymistä mukana digitalisoituvassa opetuksessa.

Koulutustoimialalla uudet osaamisen tarpeet ovat monissa tapauksissa enemmän pedagogisen työn muutokseen liittyviä kuin tietoteknistä osaamista. Tulevaisuudessa koulutuksessa keskeisestä tulee olemaan etäopetuksesta tapahtuvan ohjausosaamisen kehittäminen. Merkityksellistä on koko opetusalan henkilöstön osaamisen kehittäminen.

Koulutuksen ja muiden yhteiskunnallisten palveluiden saavutettavuudesta huolehtimiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tämä korostuu korkeakoulutuksen laajentuessa uusiin ihmisryhmiin, joiden tausta on nykyistä monimuotoisempi.

Ylönen Nina
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry